

4. Lekcija

Sudjelovanje u pluralističkoj demokraciji

Učenici se osvrću na stečeno iskustvo

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i izvođenje lekcije. Razvijanje kompetencije izravno upućuje na ODGLJP. Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju. Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metodu, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja. Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi nastavnog sata. Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Analiza i prosudba: organiziranje rezultata rada. Metodičke vještine: kratke izjave, povratne informacije.
Cilj učenja	Pluralizam je potpora pravičnom i učinkovitom odlučivanju. "Slaganje kroz neslaganje." Promičem svoje interese sudjelovanjem u demokraciji.
Zadaci za učenike	Učenici se osvrću i raspravljaju o svom iskustvu i daju povratne informacije o ovoj nastavnoj jedinici.
Materijali i sredstva	Preklopnik (<i>flipchart</i>) i flomasteri; preslika Radnog materijala za učenike 2.5 (ODLJP) i 2.6 (EKLJP).
Metoda	"Zid šutnje". Individualan rad, izlaganje i rasprava. Kratke izjave svih učenika (<i>„flashlight raound“</i>).
Raspored	1. dio: Učenici se osvrću na stečeno iskustvo ("Zid od 20 min tišine").
	2. dio: Rasprava o prethodnom. 15 min.
	3. dio: Učenici daju povratne informacije. 5 min.

Informacije

Osvrt (refleksija) je konstruktivističko učenje. Učenici oblikuju svoja stajališta i međusobno ih razmjenjuju. Uloga nastavnika je osigurati odgovarajuće metode i redoslijed. Ovo je primjer poučavanja kroz ljudska prava: učenici ostvaruju slobodu mišljenja i izražavanja. Strogi okvir svakom učeniku daje mogućnost sudjelovanja. Te mogućnosti se nikada ne doživljavaju kao potpuno jednake, jer različiti stilovi učenja različito reagiraju na metode koje je nastavnik izabrao.

Nastavnik vrlo malo govori. Međutim, definiranjem okvira lekcije, nastavnikova uloga voditelja je cijelo vrijeme očita. Kao i kod ostalih nastavnih cjelina, učenici se upoznaju s paradoksom da sloboda ne samo da ide ruku pod ruku sa strogim pravilima i rukovođenjem, već ih čak i zahtijeva.

Opis lekcije

Priprema:

Modeli političkog programa za koji su učenici glasovali u prethodnoj lekciji izvješeni su na zidovima učionice.

Četiri papira s preklopnika (*flipcharta*), (“zidovi tišine”) nalaze se na zidovima učionice, a pri ruci su i 2-3 flomastera raznih boja. Listovi papira s preklopnika trebaju biti lako dostupni, a ispred njih se nalazi 5-6 polukružno postavljenih stolica. Listovi papira s preklopnika mogu se položiti i na dvije ili tri spojene školske klupe.

Nastavnik je pripremio listove papira s preklopnika prije nastavnog sata i napisao je osnovna pitanja (vidi u nastavku). Osigurani su dodatni listovi papira ako je učenicima potrebno još prostora za pisanje.

Organizacija sjedenja olakšava komunikaciju. Sjedenje ne bi smjelo biti organizirano frontalno, već na stolicama složenim u krug, ili stolovima složenim u slobodnom prostoru učionice – što god se čini prikladnijim s obzirom na izložene listove papira s preklopnika.

1. dio: učenici se osvrću na svoje iskustvo (“zidovi tišine”)

Korak 1.1: nastavnik objašnjava učenicima kako koristiti “zidove tišine”¹⁰

Učenici i nastavnik sjede. Nastavnik upućuje učenike na temu lekcije prema rasporedu (Radni materijal za učenike 3.1) – osvrst i pogled unatrag, a ne primanje novih informacija, ili rad na novom zadatku. U dijelu koji se odnosi na osvrst, učenici promišljaju, razmjenjuju ideje i o njima raspravljaju.

Nastavnik uvodi metodu “zida šutnje” i objašnjava zbog čega je izabrana: radi se o vrlo dobroj metodi koja je potpora promišljanju i učenicima omogućava maksimalno vrijeme za razmišljanje i komuniciranje.

Nastavnik upućuje učenike na četiri postera – četiri “zida tišine”:

- **Pluralizam**

Kako sam doživio/doživjela pluralizam?

- **Slaganje kroz neslaganje?**

Zbog čega smo uspjeli, ili doživjeli neuspjeh u nastojanju da se složimo oko definicije zajedničkog dobra?

- **Različita raspodjela moći**

Kako smo se osjećali kao jači odnosno slabiji igrači?

- **Ljudska prava**

Koja ljudska prava smo ostvarili radeći na ovim lekcijama? (primjerci Radnog materijala za učenike 2.5, Opća deklaracija o ljudskim pravima i 2.6, Europska konvencija o ljudskim pravima se u tom trenutku dijele učenicima).

Upute:

- Tijekom ovog zadatka vlada tišina – zbog toga se zadatak i zove “zid tišine”. To je rasprava u pisanom obliku.
- Svaki učenik/učenica može pisati koliko želi.
- Minimalni zahtjev: dva zapisa, svaki na jednom od dva različita “zida tišine”.
- Učenici mogu napisati svoj odgovor na osnovno pitanje ili komentirati ono što je napisao neki drugi učenik. Mogu se koristiti strelice, crte ili simboli.
- Učenici mogu obilaziti postere, ili se zadržati kod jednog.

¹⁰ Ova metoda je varijanta zadatka 7.1, “Zid tišine”, iz knjige Poučavanje demokracije, ODGLJP VI. Knjiga, Izdavaštvo Vijeća Europe, Strasbourg, 2008, str. 62.

Korak 1.2: Učenici zapisuju svoje ideje na “zidove tišine”.

Učenici izvide zadatak osvrta u skladu s uputama. Nastavnik prati razmjenu ideja i mišljenja s postera, ali ne sudjeluje. Nastavnik insistira na tome da svi poštuju pravilo tišine.

Ovaj dio traje 10-15 minuta.

2. dio: Rasprava koja slijedi nakon prethodnog zadatka

Nastavnik poziva učenike da sjednu (na stolice složene u krug na sredini učionice) i najavljuje sljedeći dio nastavnog sata: raspravu koja je nastavak na prethodni zadatak i koju vodi nastavnik.

Najprije se učenici trebaju složiti oko tema o kojima žele raspravljati. Nastavnik ih upoznaje s potrebom da u vremenu koje im stoji na raspolaganju izvrše odabir. To podrazumijeva da će se usredotočiti na jedan ili dva „zida šutnje“, a ne da kratko komentiraju svaki od njih, no o tome odlučuju sami učenici.

Ovakva rasprava je dio konstruktivističkog učenja. Nastavnik ne može i ne treba predviđati što će učenici reći. Nastavnikov zadatak je dati strukturu njihovih doprinosa raspravi.¹¹

3.dio: Povratne informacije (kratki izjave svih učenika – „flashlight round“)

Nastavnik najavljuje kraj rasprave i zadnji krug povratnih informacija o jedinici. Ova metoda se sastoji u davanju vrlo kratkih izjava. Svaki učenik treba dovršiti sljedeću izjavu:

“Najzanimljivija i najvažnija stvar koju sam naučio/naučila u ovoj jedinici je...”

Učenici naizmjenično daju kratku izjavu koja se sastoji od najviše 1-2 rečenice. Komentari nisu dozvoljeni. Učenici mogu ponoviti i posebno naglasiti izjave drugih učenika.

Povratne informacije su potpora učenicima u pojedinim segmentima održivog učenja. Nastavnik prima informacije kojima se ocjenjuje ova jedinice. Učenici i nastavnik mogu iskoristiti pojedine ideje za planiranje budućeg rada u sklopu ODGLJP-a, u smislu poveznica s ostalim nastavnim cjelinama, njihova proširivanja i sl.).

¹¹ Vidi poglavlje u uvodu o konstruktivnom učenju.